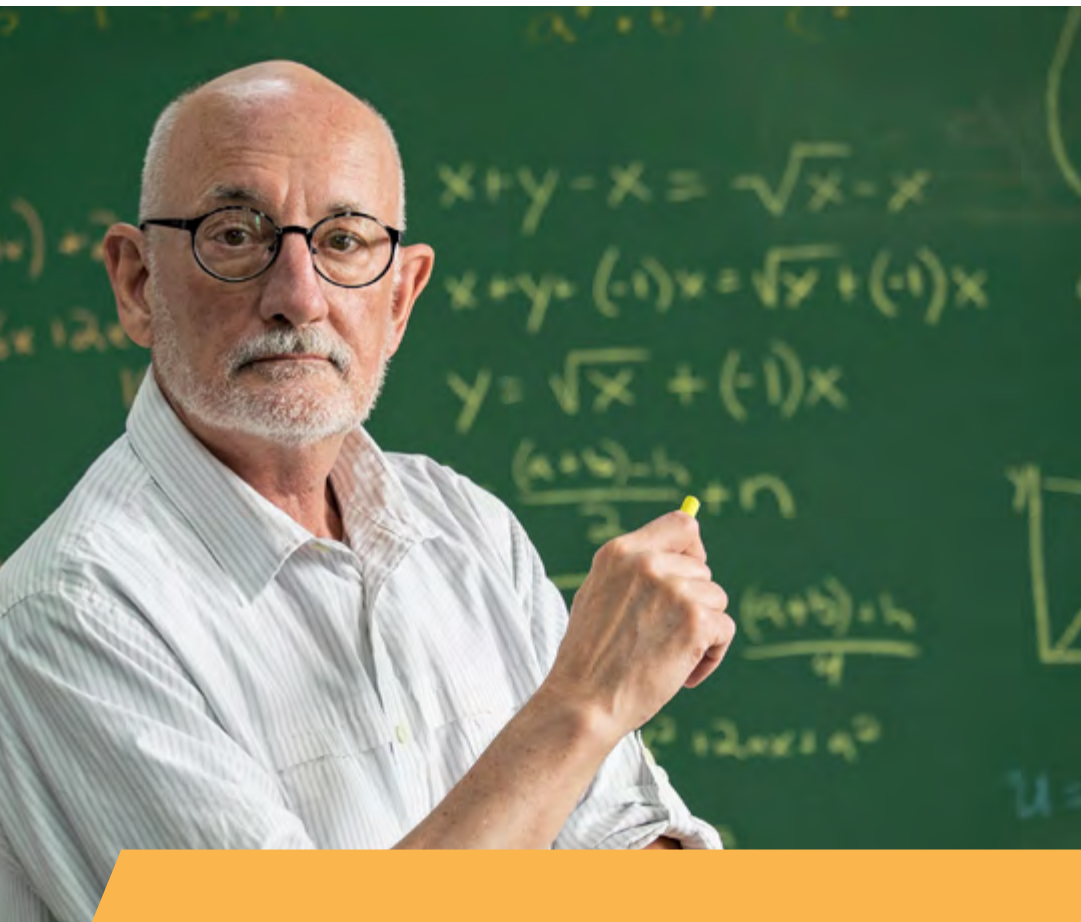

Jakie emerytury dla nauczycieli

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Spis treści

Emerytura w powszechnym wieku emerytalnym	3
Emerytura z tytułu wykonywania pracy w szczególnym charakterze	4
Emerytura nauczycielska na podstawie Karty Nauczyciela	4
Jakie warunki trzeba spełnić, aby otrzymać emeryturę nauczycielską	5
Jakie są wyjątki od zasady rozwiązania stosunku pracy na wniosek nauczyciela	5
Jakie są wyjątki dla nauczycieli wygaszanych gimnazjów	6
Kto jeszcze może dostać emeryturę nauczycielską (art. 21 ustawy obniżającej wiek emerytalny [1])	6
Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne	8
Emerytura pomostowa	9
Podstawa prawna	11

Jesteś nauczycielem i urodziłeś się po 1948 r.? Dowiedz się, kiedy możesz przejść na emeryturę lub podobne świadczenie z ZUS.

Masz kilka możliwości, żeby przejść na emeryturę przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Możesz też oczywiście przejść na emeryturę później. W tej broszurze uwzględniliśmy obecny stan prawny. Informujemy też o zmianach, które wprowadzi ustawa obniżająca wiek emerytalny [1].

Oto świadczenia emerytalne, o które możesz zwrócić się do nas:

- emerytura w powszechnym wieku emerytalnym [2],
- emerytura z tytułu wykonywania pracy w szczególnym charakterze [2],
- emerytura nauczycielska [3],
- nauczycielskie świadczenie kompensacyjne [4],
- emerytura pomostowa [5].

Poniżej wyjaśniamy, na jakich zasadach możesz otrzymać takie świadczenia.

Emerytura w powszechnym wieku emerytalnym

Jak każdy pracownik możesz przejść na emeryturę, gdy osiągniesz powszechny wiek emerytalny. Do końca września 2017 r. obowiązuje wiek, który zależy od roku i kwartału urodzenia – szczegóły znajdziesz w art. 24 ustawy emerytalnej [2] (to tzw. podwyższony wiek emerytalny).

Od 1 października 2017 r. będzie obowiązywał niższy wiek emerytalny, czyli 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

Powszechną emeryturę obliczamy według tzw. **nowych zasad**, czyli zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej [2]. Wysokość takiej emerytury zależy m.in.:

- od sumy zwaloryzowanych składek emerytalnych zapisanych na Twoim koncie w ZUS,
- od kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego,
- od średniego dalszego trwania życia właściwego dla wieku, w którym przejdziesz na emeryturę.

WAŻNE!

Waloryzacja – zwiększamy wartość Twoich składek i kapitału początkowego w zależności od poziomu inflacji i wynagrodzeń w Polsce.

Kapitał początkowy – kwota, jaką zgromadziłeś, jeśli pracowałeś przed 1999 r. (czyli przed utworzeniem indywidualnych kont w ZUS).

Emerytura w powszechnym wieku emerytalnym przysługuje Ci niezależnie od długości Twojego stażu, czyli czasu zatrudnienia i innych okresów składkowych oraz okresów nieskładkowych.

Masz prawo do powszechnej emerytury od dnia, w którym osiągniesz wiek emerytalny. Ale świadczenie możemy Ci przyznać najwcześniej od miesiąca, w którym złożysz do nas wnioski o emeryturę.

Emerytura z tytułu wykonywania pracy w szczególnym charakterze

Twoją pracę jako nauczyciela, wychowawcy lub innego pracownika pedagogicznego wykonującego pracę nauczycielską, którą wymienia art. 1 Karty Nauczyciela [3], uznajemy za pracę w szczególnym charakterze zgodnie z art. 32 ustawy emerytalnej [2]. Oznacza to, że możesz zwrócić się do nas, abyśmy przyznali Ci emeryturę w wieku niższym niż powszechny wiek emerytalny.

Taką emeryturę możemy Ci przyznać na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej [2], jeżeli:

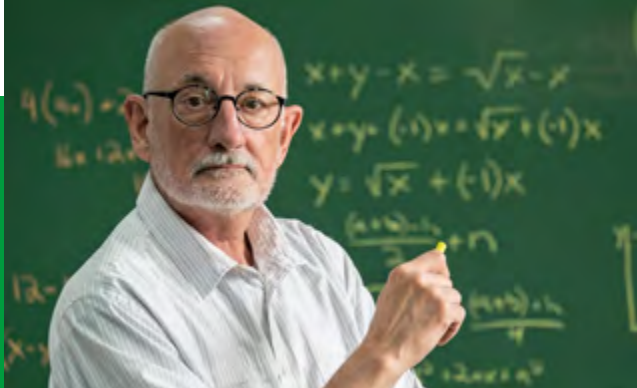
- skończyłaś 55 lat i na 1 stycznia 1999 r. miałaś co najmniej:
 - 20 lat stażu (okresów składkowych i nieskładkowych),
 - 15 lat pracy nauczycielskiej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy,
- skończyłaś 60 lat i na 1 stycznia 1999 r. miałaś co najmniej:
 - 25 lat stażu (okresów składkowych i nieskładkowych),
 - 15 lat pracy nauczycielskiej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy,
- nie jesteś członkiem otwartego funduszu emerytalnego (OFE) albo za naszym pośrednictwem złożysz wniosek o przekazanie środków na Twoim rachunku w OFE na dochody budżetu państwa.

Taką emeryturę obliczamy według tzw. nowych zasad, o których pisaliśmy w pierwszej części tej ulotki.

Emerytura nauczycielska na podstawie Karty Nauczyciela

Jeżeli jesteś nauczycielem, wychowawcą lub innym pracownikiem pedagogicznym placówki wymienionej w Karcie Nauczyciela, możesz przejść na emeryturę na podstawie art. 88 ust. 2a Karty [3]. Wysokość

Jeśli jesteś nauczycielem i urodziłeś się po 1948 r., masz kilka możliwości, żeby przejść na emeryturę przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego.

takiej emerytury ustalamy zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej, czyli na tzw. starych zasadach [2].

Jakie warunki trzeba spełnić, aby otrzymać emeryturę nauczycielską

Możesz przejść na emeryturę nauczycielską, jeśli spełnisz następujące warunki:

- na 31 grudnia 2008 r. miałeś co najmniej 30 lat zatrudnienia, w tym co najmniej 20 lat pracy nauczycielskiej wykonywanej co najmniej w połowie obowiązkowego wymiaru zajęć,

WAŻNE!

Jeżeli jesteś nauczycielem szkoły, placówki, zakładu specjalnego lub zakładu poprawczego czy schroniska dla nieletnich, to wystarczy przynajmniej 25-letnie zatrudnienie, w tym co najmniej 20 lat pracy nauczycielskiej w szkolnictwie specjalnym wykonywanej co najmniej w połowie obowiązkowego wymiaru zajęć.

- jeżeli jesteś członkiem OFE – za naszym pośrednictwem złożysz wniosek o przekazanie środków na Twoim rachunku w OFE na dochody budżetu państwa,
- rozwiążesz na swój wniosek stosunek pracy.

Jakie są wyjątki od zasady rozwiązania stosunku pracy na wniosek nauczyciela

Możesz również otrzymać emeryturę nauczycielską, gdy Twój stosunek pracy zostanie rozwiązany z inicjatywy dyrektora szkoły lub wygaśnie, jeżeli:

- Twoja szkoła zostanie zlikwidowana całkowicie lub częściowo albo nastąpią:

- zmiany organizacyjne, które spowodują, że w szkole będzie mniej oddziałów,
- zmiany planu nauczania, które uniemożliwią dalsze zatrudnianie Cię w pełnym wymiarze zajęć,
- Twój stosunek pracy wygaśnie, gdy pozostajesz w stanie nieczynnym:
 - po sześciu miesiącach,
 - dlatego, że odmówisz podjęcia pracy, kiedy będzie można Cię do niej przywrócić.

Jakie są wyjątki dla nauczycieli wygaszanych gimnazjów

Jeśli jesteś nauczycielem gimnazjum, to od 26 stycznia 2017 r. pojawiła się możliwość przejścia na emeryturę nauczycielską w przypadku, gdy odchodzisz z pracy w związku z wygaszaniem kształcenia w gimnazjach (art. 4 pkt 12 ustawy wprowadzającej Prawo oświatowe [6]).

Jeśli masz odpowiedni staż (por. staż w punkcie „Jakie warunki trzeba spełnić, aby otrzymać emeryturę nauczycielską”), możesz przejść na emeryturę również wtedy, gdy:

- Twój stosunek pracy wygał albo został rozwiązany w roku szkolnym 2017/2018 lub 2018/2019,
- przyczyną likwidacji Twojego stanowiska są zmiany organizacyjne, które powodują wygaszanie kształcenia w gimnazjach (por. art. 225 ust. 1, 6, 7 i 10 oraz art. 226 ust. 1 ustawy wprowadzającej Prawo oświatowe [6]).

WAŻNE!

Aby mieć prawo do emerytury nauczycielskiej, musisz zrezygnować z pracy nauczyciela we wszystkich szkołach.

Kto jeszcze może dostać emeryturę nauczycielską (art. 21 ustawy obniżającej wiek emerytalny [1])

Zgodnie z nowymi przepisami [1] możesz uzyskać emeryturę nauczycielską, jeżeli:

- masz odpowiedni staż (por. staż w punkcie „Jakie warunki trzeba spełnić, aby otrzymać emeryturę nauczycielską”),
- masz odpowiedni wiek, czyli:
 - skończysz 60 lat (kobieta) lub 65 lat (mężczyzna) **przed 1 października 2017 r.**, ale nie osiągniesz przed tym dniem podwyższonego wieku emerytalnego, albo
 - skończysz 60 lat (kobieta) lub 65 lat (mężczyzna) **po 30 września 2017 r. a najpóźniej 31 sierpnia 2018 r.**,

- nie jesteś członkiem OFE lub za naszym pośrednictwem złożysz wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na Twoim rachunku w OFE na dochody budżetu państwa,
- rozwiążesz na swój wniosek stosunek pracy **do 31 sierpnia 2018 r.**,
- złożysz do nas wniosek o emeryturę **do 31 sierpnia 2018 r.**

Możesz dostać emeryturę nauczycielską również wtedy, gdy to dyrektor szkoły rozwiąże z Tobą stosunek pracy lub wygaśnie on do 31 sierpnia 2018 r. z przyczyn niezależnych od Ciebie, ponieważ:

- Twoja szkoła zostanie całkowicie lub częściowo zlikwidowana albo nastąpią:
 - zmiany organizacyjne, które spowodują, że w szkole będzie mniej oddziałów, lub
 - zmiany planu nauczania, które uniemożliwiają zatrudnianie Cię w pełnym wymiarze zajęć,
- Twój stosunek pracy wygaśnie, gdy pozostajesz w stanie nieczynnym:
 - po sześciu miesiącach,
 - dlatego, że odmówisz podjęcia pracy, kiedy będzie można Cię do niej przywrócić.

Te zasady dotyczą Cię również, gdy będąc nauczycielem wygaszanego gimnazjum, odejdziesz z pracy do 31 sierpnia 2018 r. na warunkach, które opisujemy w punkcie „Jakie są wyjątki dla nauczycieli wygaszanych gimnazjów”.

Przykład

Pani Anna pracuje w szkole na pełny etat. Na 31 grudnia 2008 r. miała 31 lat stażu (okresów składkowych i nieskładkowych), w tym 22 lata pracy pedagogicznej.

Pani Anna 15 sierpnia 2017 r. skończy 60 lat, czyli przed 1 października tego roku nie osiągnie podwyższonego wieku emerytalnego (dla niej jest to 61 lat i 7 miesięcy). Jeżeli chce otrzymać emeryturę nauczycielską, powinna rozwiązać stosunek pracy najpóźniej 31 sierpnia 2018 r. i wtedy też złożyć do nas wniosek o emeryturę.

Jeżeli pani Anna złoży wniosek o emeryturę po tym terminie, będzie jej przysługiwała emerytura powszechna. Nie będzie już wtedy mogła przejść na emeryturę nauczycielską.

WAŻNE!

- Art. 21 ustawy obniżającej wiek emerytalny [1] dotyczy wyłącznie tych nauczycieli, którzy do 31 sierpnia 2018 r. skończą 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni).

- Nauczyciele, którzy skończą 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni) po 31 sierpnia 2018 r., będą mogli otrzymać emeryturę nauczycielską pod warunkiem, że rozwiążą stosunek pracy (lub wygaśnie on) i złożą wnioszek o taką emeryturę przed ukończeniem swojego wieku emerytalnego.
- Emerytura nauczycielska może być przyznana wyłącznie takim nauczycielom, którzy nie mają powszechnej emerytury (przyznanej na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej [2]).

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne

Takie świadczenie możesz otrzymać na podstawie ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych [4]. Nauczycielami zgodnie z tą ustawą są nauczyciele, wychowawcy lub inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w następujących placówkach:

- publicznych i niepublicznych przedszkolach,
- szkołach publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych,
- publicznych i niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego,
- młodzieżowych ośrodkach wychowawczych,
- młodzieżowych ośrodkach socjoterapii,
- specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych,
- specjalnych ośrodkach wychowawczych dla dzieci i młodzieży, które wymagają stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania,
- ośrodkach, które umożliwiają:
 - dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych organizowanych zgodnie z odrębnymi przepisami,
 - dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną jest niepełnosprawność intelektualna, realizację obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego (w przedszkolu albo w oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej), obowiązku szkolnego i obowiązku nauki,
- placówkach, które zapewniają uczniom opiekę i wychowanie, gdy uczą się poza miejscem stałego zamieszkania.

Możesz otrzymać świadczenie kompensacyjne, jeśli spełnisz trzy poniższe warunki:

- 1) skończysz określony wiek:
 - a) gdy jesteś kobietą:
 - 55 lat – w latach 2009–2024,
 - 56 lat – w latach 2025–2026,

- 57 lat – w latach 2027–2028,
 - 58 lat – w latach 2029–2030,
 - 59 lat – w latach 2031–2032,
- b) gdy jesteś mężczyzną:
- 55 lat – w latach 2009–2014,
 - 56 lat – w latach 2015–2016,
 - 57 lat – w latach 2017–2018,
 - 58 lat – w latach 2019–2020,
 - 59 lat – w latach 2021–2022,
 - 60 lat – w latach 2023–2024,
 - 61 lat – w latach 2025–2026,
 - 62 lata – w latach 2027–2028,
 - 63 lata – w latach 2029–2030,
 - 64 lata – w latach 2031–2032;
- 2) masz co najmniej 30 lat stażu (czyli okresów składkowych i nieskładkowych), w tym minimum 20 lat pracy nauczycielskiej w jednej z wymienionych placówek) w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć,
- 3) rozwiążesz stosunek pracy.

Masz również prawo do świadczenia, jeśli Twój stosunek pracy zostanie rozwiązany lub wygaśnie w warunkach, które opisujemy w części trzeciej, w punktach: „Jakie są wyjątki od zasady rozwiązania stosunku pracy na wniosek nauczyciela” oraz „Jakie są wyjątki dla nauczycieli wygaszanych gimnazjów”.

Emerytura pomostowa

Emerytura pomostowa przysługuje nielicznej grupie nauczycieli, wymienionej w wykazie prac o szczególnym charakterze, w załączniku nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych (poz. 21) [5].

Możesz się starać o emeryturę pomostową, jeżeli jesteś nauczycielem, wychowawcą lub innym pracownikiem pedagogicznym i pracujesz w jednej z tych placówek:

- młodzieżowy ośrodek wychowawczy,
- młodzieżowy ośrodek socjoterapii,
- ośrodek szkolno-wychowawczy,
- schronisko dla nieletnich,
- zakład poprawczy.

Aby otrzymać taką emeryturę, musisz spełnić następujące warunki:

- skończyć 55 lat (kobiety) lub 60 lat (mężczyźni),

- mieć co najmniej 20 lat (kobiety) lub 25 lat (mężczyźni) stażu (czyli okresów składkowych i nieskładkowych),
- mieć co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wykonywanej w pełnym wymiarze czasu pracy,
- wykonywać przed 1 stycznia 1999 r. – co najmniej przez jeden dzień – pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymienioną w starych wykazach prac (art. 32 i 33 ustawy emerytalnej [2] i rozporządzenie [7]) lub w nowych wykazach prac (załącznik 1 i 2 ustawy o emeryturach pomostowych [5]),
- wykonywać po 31 grudnia 2008 r. – co najmniej przez jeden dzień – pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wymienioną w nowych wykazach prac,
- rozwiązać stosunek pracy.

Jeżeli nie wykonywałeś pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze po 31 grudnia 2008 r., możesz ubiegać się o emeryturę pomostową, gdy spełniasz poniższe warunki:

- skończysz co najmniej 55 lat (kobiety) lub 60 lat (mężczyźni),
- masz minimum 20 lat (kobiety) lub 25 lat (mężczyźni) stażu (okresów składkowych i nieskładkowych),
- na 1 stycznia 2009 r. masz 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (wykonywanej w pełnym wymiarze czasu pracy),
- rozwiążesz stosunek pracy.

WAŻNE!

Jeśli masz prawo do emerytury pomostowej lub do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego albo spełniasz warunki, aby otrzymać te świadczenia, nowe przepisy [1] zapewniają Ci ochronę praw nabytych.

Co to oznacza? Jeśli 1 października 2017 r. będziesz mieć ustalone prawo do jednego z tych świadczeń, zachowasz je do dnia, w którym osiągniesz podwyższony wiek emerytalny (obowiązujący teraz), chyba że to prawo ustanie z innych przyczyn.

Będziesz też mógł wcześniej złożyć wniosek o emeryturę powszechną, gdy skończysz 60 lat (jeśli jesteś kobietą) lub 65 lat (jeśli jesteś mężczyzną). Wtedy zaczniesz otrzymywać powszechną emeryturę, a przestaniesz pobierać świadczenie kompensacyjne lub emeryturę pomostową.

Wyślemy Ci informacje dotyczące zachowania uprawnień do tych świadczeń oraz warunków nabycia prawa do emerytury od 1 października 2017 r.

Jeśli nie masz jeszcze przyznanego świadczenia kompensacyjnego lub emerytury pomostowej, ale przed 1 października 2017 r. spełnisz wszystkie wymagane warunki i skończysz 60 lat (gdy jesteś kobietą) lub 65 lat (gdy jesteś mężczyzną), wniosek o takie świadczenie możesz złożyć do nas również po 30 września 2017 r. Wtedy będziesz mieć prawo do tego świadczenia do czasu, gdy osiągniesz podwyższony wiek emerytalny, chyba że prawo to ustanie z innych przyczyn.

Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 38).
2. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r. poz. 887, z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2016 r. poz. 1379, z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz.U. z 2009 r. nr 97, poz. 800, z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 664).
6. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 60).
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43, z późn. zm.).

JESTEŚ W SIECI? WPADNIJ DO ZUS

www.zus.pl

Zakład Ubezpieczeń Społecznych
ul. Szamocka 3, 5
01-748 Warszawa

Platforma Usług Elektronicznych: www.zus.pl

PUE to nowoczesna i wygodna forma kontaktu z ZUS, dzięki której możesz zrealizować większość spraw związanych z ubezpieczeniami społecznymi bez wychodzenia z domu – przez internet. W ten sposób możesz sprawdzić swoje dane zapisane na indywidualnym koncie w ZUS, przesyłać dokumenty, śledzić stan swoich spraw, a także rezerwować wizyty w jednostce ZUS.

Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS: **22 560 16 00***

* koszt połączenia według umowy klienta z operatorem telekomunikacyjnym

Skype: [zus_centrum_obslugi_tel](https://www.skype.com/join/zus_centrum_obslugi_tel)

e-mail: cot@zus.pl

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH